

Zondag 21 juni 2020 - Geraakt worden

Evangelielezing: Mattheüs 9 : 35 – 10 : 15

Geraakt worden in het diepste van je bestaan

Er zijn soms gebeurtenissen in het leven waarbij je diep in je innerlijk geraakt wordt.

En dat is in de afgelopen maanden vaak gebeurt, in ieder geval bij mij. Bij al de beelden die we zagen van doodzieke mensen op de IC, van doodvermoeide verpleegkundigen en artsen, politici. Mensen die zich voor elkaar inzetten, onvermoeibaar.

En nu de ergste crisis voorbij lijkt overvalt ons ook zoveel ander nieuws en raakt ons. Als we beelden zien hoe een zwarte medemens door de politie wordt dood gedrukt. Dan raakt ons dat, toch? Maar ook al het geweld dat oproept. Het raakt ons, het lijkt zo zinloos.

We zien onrecht gebeuren, niet alleen ver weg, dat onrecht kan ook dichtbij gebeuren. En als onrecht je raakt, als lijden en verdriet ons raken, dan voel je dat soms innerlijk in je lijf, er krimpt iets in je maag samen. Het kan ons op zoveel momenten in ons leven overkomen.

Vanmorgen horen we over Jezus hoe Hij in het diepst van zijn leven geraakt wordt. Jezus wordt geraakt en voelt het in zijn maag, in zijn buik, in zijn innerlijk. We lezen in deze vertaling dat Hij medelijden heeft, maar letterlijk staat er dat Hij tot in zijn ingewanden geraakt is. Jezus ziet hoe de mensen er afgemat uitzien. Jezus wijst zijn discipelen erop, dat er mensen nodig zijn die anderen helpen en nodigt hen uit om dit te gaan doen.

In eerste instantie zendt Jezus zijn leerlingen uit naar de verloren schapen van het huis Israël. En misschien vraagt u zich af: het woord van God was toch voor de hele wereld bestemd?

Ja, en dat zullen we later ook lezen. Nu eerst zendt Jezus de leerlingen uit naar waar het beginnen moet, bij Israël. Daar zijn veel mensen die gebukt gaan onder ziekte en demonen en die wachten op een Woord, een Mens, dat hen verlicht en hoop geeft. ‘Jullie kunnen die mens zijn’, zegt Jezus.

Hij geeft de leerlingen gezag over de onreine geesten zodat ze mensen kunnen genezen. Twaalf leerlingen zijn het, zoveel als de stammen van Israël. En we horen aan hun naam en toenaam hoe zij een gemengd gezelschap vormen van broers, zonen, vrienden, vreemdelingen, een tollenaar, een verrader en een twijfelaar. Het zijn geen volmaakte mensen, geen helden, en ook geen gelijkgezinden... Hun allemaal geeft Jezus de opdracht ‘Ga op weg en verkondig: “Het koninkrijk van de hemel is nabij.”’ De leerlingen moeten kortom precies datgene doen wat ze Jezus hebben horen en zien doen.

En hoe werkt zoiets? Als we ervan uitgaan - en laten we dat maar doen - dat Jezus ook ons aanspreekt met deze opdracht, hoe kunnen we dat dan voor elkaar krijgen?

Want wat Jezus doet en wat we in de Bijbel lezen, dat kunnen wij toch nooit doen?

Ja wel dus. Jezus maakt duidelijk dat wij voor een ander kunnen zijn wie Jezus voor mensen is.

Want dat gaat niet zozeer om iets kunnen, iets bezitten, of iets in handen hebben. Het gaat om je toevertrouwen aan een ander en met lege handen durven staan. Meer nog: juist zonder geld en een reistas en extra kleren zul je ontdekken waar je wezen moet. Want waar de leerlingen gastvrij ontvangen worden en de mensen hun komst op waarde schatten, daar moeten ze zijn. Daar kunnen ze geven wat ze zelf ontvangen hebben.

Als die gastvrije ontvangst ontbreekt, dan valt er niets te delen. Dan moeten ze weggaan en het verder laten. Want op plaatsen waar geen ruimte is voor wie met lege handen komt, bij ongastvrijheid, zoals hét kenmerk was van Sodom en Gomorra, daar laat God zich niet vinden.

En in deze traditie van de navolging mogen wij ook staan, navolgers van Jezus die geraakt zijn door wat in de wereld gebeurten van mensen om ons heen.

En hoe stuurt Jezus zijn leerlingen op weg?

Behoorlijk radicaal. 'Neem geen goud, zilver of koper, geen extra kleding, geen schoenen, geen stok voor onderweg mee.'

Wij vinden deze radicale bezitsloosheid is meestal toch wel vreemd. Alle bezit opgeven? Dat is toch ondenkbaar, onhaalbaar en onverstandig?

En bovendien: met je bezit kun je toch juist veel goeds doen?

En zo constateren we dat dit gedeelte uit het evangelie toch ver van onze belevingswereld af. Staat het niet te ver van ons af om ons iets te kunnen zeggen en ons te inspireren? Ook als we kijken naar wat mensen in de loop van de tijd met deze woorden hebben gedaan, worden we meestal niet door hun voorbeeld geraakt, maar hebben we eerder de neiging om ons hoofd te schudden en minzaam te lachen.

Fransiscus van Assisi gooide zijn schoenen weg toen hij deze verzen uit Matthéüs hoorde. Hij ging barvoets en armoedig door het leven.

En kluizenaars trokken de woestijn in, zonder bezit, met een verwijzing naar deze woorden.

En wat minder radicaal, de reformator Zwingli zei, met een beroep op deze tekst: predikanten hoeven geen geld te krijgen. Kleren en eten zijn voor hen voldoende.

Moet je, moet ik hun voorbeeld volgen?

Velen hebben behoorlijk in hun maag gezeten met deze teksten. Ze probeerden ze wat af te zwakken of beter hanteerbaar te maken.

Ze zeggen: dit is niet een opdracht voor alle mensen, maar voor een kleine groep radicalen. Die moeten dit doen, plaatsvervangend voor anderen. In het gewone leven kom je hier niet ver mee.

Of ze zeggen: het gaat er niet om letterlijk te doen wat hier staat. Kijk naar de gezindheid die door de woorden heen klinkt. Probeer daarnaar te leven.

Toch denk ik dat ook in dit, dat juist in dit bijbelgedeelte de kern van de boodschap van Jezus.

Die kern is in één zin samengevat dit:

Het Koninkrijk van de Hemel/van God is dichtbij gekomen.

En wat is dat Koninkrijk?

Is dat niet iets onbereikbaars, hoog en ver?

Zo klinkt het misschien. Maar met die woorden 'Koninkrijk van de hemel' schilderen bijbelschrijvers geen onbereikbaar ideaal.

Het is bijbelse vaktaal voor iets wat juist dichtbij te ervaren is. Met die woorden bedoelen ze: je kunt iets van God ervaren. Ook al gaat de naam God je verstand te boven. Al zul je nooit een volledig beeld van God krijgen. Je kunt wel 'iets van God' ervaren. Iets van God? Waar dan, hoe dan? Iets van God ervaren mensen in de omgeving van Jezus. Ze zien hoe Hij kijkt naar mensen. Met medelijden. Met ontferming bewogen, als een herder, zou je kunnen zeggen. Want Jezus zag de mensen als schapen zonder herder.

Ze zien hoe dat medelijden, die ontferming Jezus als het ware energie geeft, misschien was Hij zelfs wel boos, een heilige woede vanwege alles wat gemaakt had dat die mensen er uitgeput en hulpeloos uitzagen. Boosheid niet om af te breken, maar boosheid gevoed door ontferming. Heilzame boosheid, die heel wil maken.

De mensen merken dat zijn nabijheid zieke, melaatse en angstige mensen op de been helpt. Ze ervaren dat Hij mensen, die leven in de sfeer van de angst en de dood, tot levensmoed, tot leven wekt. Zo is in zijn omgeving iets van God, of in bijbelse taal zo is het koninkrijk van de hemel dichtbij.

En het stopt niet met Jezus.

Zijn volgelingen, anderen kunnen voortzetten wat Hij heeft laten zien. Het koninkrijk van God, is niet alleen aan zijn persoon gebonden, maar is zichtbaar, telkens weer, op allerlei plaatsen, in de buurt van allerlei mensen.

Zo iets van God kunnen laten zien, staat of valt met of een ander je ontvangen wil. En dat kan gebeuren als we op weg gaan naar een ander toe. Ons zo durven laten uitzenden. We kunnen er allicht een begin mee maken, door op weg te gaan, en wie ons ontvangen wil niet in de steek te laten. Zoals velen in deze tijd van de corona crisis hebben laten zien. Ik hoop dat deze woorden een aanmoediging zullen zijn voor ons. Dat het ons het vertrouwen geeft dat we kunnen delen wat we hebben ontvangen.

Niet alleen ik ben arbeider, wij zijn allemaal arbeiders.

Dat we zullen laten zien hoe wij ten diepste geraakt worden in ons bestaan. Moge het zo zijn.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk|
ds. Hillegonda Ploeger